

Tunn sommarbemanning inom vården – sköterskor oroliga för patientsäkerheten

Akuten i Västerås kämpar fortfarande med att få ihop personal till sommaren. Samtidigt riskerar situationen på förlossningen att bli ansträngd tillsammans med flera andra delar av vården som går med tunn bemanning under semesterveckorna. "Känslan är att man inte hinner göra klart något när vi är för få", säger sjuksköterska Benny Viklund.

Så sent som i mitten på maj fattades det personal till 200 pass på akuten i Västerås för sommaren. Nu handlar det om ett 50-tal, främst på grund av att personalen själva ställer upp för att lösa problemet. Men även om bemanningssituationen är bättre än de senaste åren inom vården i Västmanland så är den fortfarande påtagligt ansträngd under sommaren. Flera delar av verksamheten har fått gå ner i kapacitet och/eller går med en skör bemanning.

– Sommaren kommer alltid och det uppstår alltid samma frågor och samma situation. Det här är en ond cirkel som i slutändan kan gå ut över patienterna, säger Tina Javidi som sitter i styrelsen för Vårdförbundets avdelning i Västmanland.

Tina Javidi sitter i styrelsen för Vårdförbundets avdelning i Västmanland.

Bild: Rune Jensen

I år har personalen heller inte erbjudits sommaravtal som tidigare år. Sommaravtalen har inneburit en klumpsumma på upp till 15 000 kronor för att jobba de mest åtråvärda semesterveckorna. Nu får sjuksköterskorna istället samma ersättning som för kvalificerad obekvämt arbetstid om de ställer upp och jobbar, ett erbjudande som kom efter att sköterskorna redan börjat skriva upp sig på pass där det fattades folk.

Tina Javidi beskriver en situation där flera delar av vården i länet och i Västerås under sommaren får en så dålig bemanning att det inte finns utrymme för några sjukdomsfall eller VAB-dagar hos personalen. Vid en större allvarlig händelse bedömer flera av de personer som VLT talat med att det kan uppstå problem.

Ett exempel är att situationen på förlossningen som kan komma att bli ansträngd. Den här sommaren tar inte Uppsala emot barn som är födda efter vecka 25 och platserna i Stockholm för barnaföderskor riskerar också att ta slut. Det gör att fler kan komma att skickas till Västerås, särskilt när det gäller förtidigt födda.

Lena Carlsson är sjuksköterska på kirurgen.

Bild: Jonas Löfvenberg

Lena Carlsson är sjuksköterska på kirurgen, som bara har 43 platser under sommaren, vilket går att jämföra med de 50 som fans i fjol. Hon har varit sköterska i två och ett halvt år, men har jobbat inom vården i tolv. Lena Carlsson säger att sommarbemanningen kan liknas med att ha helgbemanning hela veckan, något som är långt ifrån optimalt.

– Planen är att vi ska vara tre sköterskor på 25 patienter, men eftersom avdelning sex stänger misstänker vi att vi kommer ha överbeläggningen, säger hon och fortsätter:

– Nu blir det åtta patienter per sköterska utan överbeläggning. Ska vi kunna ge bra vård borde det vara fyra, fem patienter per sköterska, vilket det sällan är. Nyligen hade vi faktiskt just en bra vecka där vi hann sitta ner och prata med patienterna. Det är då vi har chansen att ge bra vård.

Hur bedömer du att sommarbemanningen påverkar patientsäkerheten?

– Negativt. Säg att jag har sju patienter att ansvara för, blir en dålig hinner jag inte med de andra. När vi har helgbemanning så hinner man bara det allra nödvändigaste.

Liselott Sjöqvist, tillförordnad sjukhuschef vid Västerås sjukhus. Bild: Kenneth Hudd

Liselott Sjöqvist är biträdande sjukhusdirektör för Västmanlands Sjukhus. Hon bekräftar att det varit svårt att få ihop passen på akuten i sommar och säger att bemanningen inför sommaren alltid är ett orosmoment.

– Det stämmer, fast det var ett betydligt större antal vakanta pass förra sommaren. Men det är många kliniker som har vakanta pass även i år och vi försöker lösa det med de resurser vi har, säger hon.

Hon framhåller att planeringen varit bättre i år, vilket de sjuksköterskor som VLT talat med håller med om. Men hon säger att det är fortfarande svårt att få ihop schemat om man ska kunna följa lagen angående föräldraledighet och att samtidigt kunna ge anställda semester.

Liselott Sjöqvist berättar att man träffas varje dag i en fördelningsgrupp som består av vårdplatskoordinatorer, chefer och annan berörd personal för att hålla koll på situationen och om möjligt hjälpa varandra att omfördela patienter mellan olika kliniker och sjukhuset. Hon uttrycker också en oro för situationen på förlossningsvården och neonatalvården, det vill säga vård för förtidigt födda.

– Mammor från Stockholm kommer troligen att åka hit samtidigt som antalet förlossningar ökar under sommaren, säger hon.

Bild: Jonas Löfvenberg

En annan sköterska som vittnar om oron för sommaren är Benny Viklund. Han jobbar onkologiska kliniken i Västerås, det vill säga där man behandlar cancerpatienter. Han har arbetat inom vården sedan 1995 och har varit sköterska sedan 2004. Han älskar sitt jobb, men har sett hur personalsituationen försämrats under åren, något som påverkar arbetsmiljön och som gör att det finns mindre tid för patienterna.

– Sommarbemanningen påverkar olika delar inom vården på olika sätt. Kollar man på oss inom cancervården så har vi ett konstant behov av personal och insatser oavsett årstid, säger han och fortsätter:

– På min arbetsplats är det ganska bra, men man har sina funderingar. Nyckeln till en bra vård är en god grundbemanning. Vi måste ha tid att andas och reflektera, framför allt för att minska risken för misstag. Känslan är att man inte hinner göra klart något när vi är för få.

Benny Viklund menar att de problem han ser inte bara handlar om att det är tunnt med personal, utan även om att det bemannas med personer som är oerfarna eller som helt enkelt inte har rätt kompetens.

– Sköterska och undersköterska är olika jobb och man kan inte bemanna med undersköterskor istället för sjuksköterskor om du vill ha en patientsäker vård, säger han och fortsätter:

– Vi måste ha alla professioner runt patienten för att det ska funka – läkare, sköterskor och undersköterskor. Hjulet ska vara runt för att rulla, men nu är ganska ovalt.

Både Benny Viklund och Lena Carlsson tror att problemet på somrarna skulle gå att förebygga om landstinget låter pengarna de använde för inhyrd personal på att höja lönerna för sina egna sjuksköterskor. I så fall skulle fler stanna på arbetsplatsen och om de var fler skulle det inte finnas samma problem inför sommaren. Benny Viklund tror dessutom att det i förlängningen skulle bli billigare.

– Det har sagts att vi ska sluta med hyrpersonal, men det finns ingen plan för hur det ska gå till. Alla skrattar åt det. Det är en snabblösning som har blivit permanent, säger han och fortsätter:

– Jag har till exempel fått ett erbjudande att göra samma jobb för 12 000 kronor mer i månaden av ett bemanningsföretag. Hur kan det bli billigare för Landstinget att anställa sådan personal när företaget dessutom ska plocka ut vinst?

Sjukhuset i Västerås.

Bild: Löfvenberg Jonas (VLT)

Men biträdande sjukhusdirektör Liselott Sjöqvist säger att arbetet för att minska beroendet av inhyrd personal är igång.

– Vi jobbar tillsammans av SKL och alla landsting med att vi ska bli oberoende av hyrpersonal. Det betyder inte att man har hyrstopp men att vi själva ska kunna välja när vi tar in hjälp.

Håller du med om beskrivningen att hyrpersonal har varit en snabblösning som man har fastnat i?

– Det stämmer. Före 2012 hade vi inte några hyrsköterskor överhuvudtaget och vi ser att många som varit tillsvidareanställda hos oss har gått över till bemanningsföretagen, säger hon och fortsätter:

– Men vi jobbar med att göra våra arbetsplatser mer attraktiva genom kortare arbetsdagar och att man ska ha möjlighet att göra klinisk karriär lönemässigt.

Jonas Löfvenberg